

Rapport fra
Udvalget vedr. Det Danske Bogmarked

København 2002.

J. NR.

4. kt., HNH

Fejl! Ukendt argument for parameter.

Indholdsfortegnelse:

Kap. 1. Indledning samt udvalgets nedsættelse og sammensætning	s. 3
Kap. 2. Udgivelse af litteratur i Danmark 1976-2000	s. 7
Kap. 3. Bogmarkedet 2001	s. 9
A. Bogsalget.....	s. 9
B. Udgivelser med faste og frie priser.....	s. 15
Kap. 4. Nogle analyser af kulturpolitisk relevans.....	s. 16
Kap. 5. Sammenfatning.....	s. 17
Bilag: Oversigt over tallene fra DBC's materiale.....	s. 19

Kapitel 1. Indledning og udvalgets nedsættelse og sammensætning.

I en lang årrække er handel med danske bøger i Danmark foregået på grundlag af en dispensation fra konkurrenceloven (tidligere monopolloven). Dispensationen vedrørte bogbranchens samhandelsregler, og var en tilladelse til, at forlagene bl. a. havde en pligt til at fastsætte videresalgsprisen på bøger, således at samme bog skulle sælges til samme pris i alle boghandler landet over i fastprisperioden. Desuden indgik det i samhandelsreglerne, at boghandlerne havde eneret til at forhandle skolebøger og bøger over den såkaldte frisalgsgrense, d. v. s. hvor prisen lå over et bestemt beløb. Bøger under frisalgsgrensen kunne frit forhandles i kiosker m.v. Fastprissystemet og boghandlernes eneret udgjorde de to søjler i bogmarkedet i Danmark. Fastprissystemet gjaldt og gælder fortsat ikke importerede udenlandske bøger og ved salg af bøger til skoler og biblioteker.

Dispensationen til opretholdelse af et fastprissystem på bøger i Danmark hvilede på kulturpolitiske hensyn, herunder at systemet medvirkede til at opretholde et udbygget net af boghandler med et stort bogsortiment også i tyndt befolkede områder af landet.

Den 26. april 2000 skete der en vis liberalisering af bogmarkedet, idet Konkurrencerådet besluttede, at tilladelsen til, at danske forlag fortsat må sætte faste priser på danske bøger i udgivelsesåret samt det følgende kalenderår, kunne opretholdes, men med visse indskrænkninger.

Forlagene skal således ikke længere være forpligtet til at sætte faste priser, men forpligtelsen erstattes af en ret dertil.

Konkurrencerådet besluttede desuden at ophæve forlagenes eneret til at sælge til boghandlerne og boghandlernes eneret til at sælge skolebøger og bøger, hvis pris overstiger den hidtidige frisalgsgrense på 160,50 kr.

De nye regler for handel med bøger fik virkning fra 1. januar 2001. Det blev samtidig besluttet af Konkurrencerådet, at godkendelsen til at håndhæve faste priser skulle vurderes på ny i 2003.

I den livlige offentlige debat om Konkurrencestyrelsens forslag om en eventuel ændring af bogbranchens vilkår blev der fra mange sider udtrykt betænkelighed ved en mulig ophævelse af fastprissystemet. Såvel fra politisk side som fra det litterære miljø var man bekymret for de kulturpolitiske virkninger af skridt i retning af en større liberalisering af vilkårene på bogmarkedet.

Det var baggrunden for, at den daværende kulturminister nedsatte Udvalget vedr. det danske bogmarked til at overvåge udviklingen i tiden efter den stedfundne liberalisering. Udvalget skal således indtil videre afgive en årlig rapport om liberaliseringens konsekvenser. Rapporten vil blive sendt til regeringen og Folketinget.

Den daværende kulturminister nedsatte Udvalget vedrørende det danske bogmarked med nedenstående kommissorium:

”Kommissorium for Udvalget vedrørende det danske bogmarked.

Udvalget vedrørende det danske bogmarked skal følge udviklingen på bogmarkedet på baggrund af den kommende liberalisering, der ventes at træde i kraft fra 1. januar 2001, jf. Konkurrencerådets afgørelse om håndhævelse af faste bogpriser af 26. april 2000.

Udvalget skal på grundlag af statistisk materiale og andre tilgængelige oplysninger om bogbranchen og bogmarkedet vurdere de kulturpolitiske virkninger af liberaliseringen og rapportere resultatet af dets overvejelser til kulturministeren.

Det forudsættes, at bogbranchen i videst muligt omfang stiller statistiske data og andre relevante oplysninger til rådighed for udvalget.

Udvalget er foreløbig nedsat for perioden indtil udgangen af 2003, der er angivet i Konkurrencerådets afgørelse som det år, hvor Konkurrencestyrelsen påtænker at foretage en ny vurdering af sagen.”

Ved nedsættelsen den 28. september 2000 fik udvalget følgende sammensætning:

Poul Bache, Kulturministeriet (formand)

Kontorchef Hans Kierkegaard, Konkurrencestyrelsen
Forlagsdir. Erik C. Lindgren, Den Danske Forlæggerforening
Forfatter og journalist Georg Metz, Danske Skønlitterære Forfattere
Kontorchef Paul Møllerup, Kulturministeriet
Forfatter og journalist Knud Vilby, Dansk Forfatterforening
Dir. Olaf Winsløw, Den Danske Boghandlerforening
Lektor Lisbeth Worsøe-Schmidt, udpeget af Litteraturrådet

Som sekretær for udvalget blev udpeget specialkonsulent Helvinn Høst, Kulturministeriet.

Kontorchef Jane Johansen Pade, Kulturministeriet, er i foråret 2001 indtrådt som medlem af udvalget i stedet for kontorchef Paul Møllerup.

I foråret 2002 er kontorchef i Konkurrencestyrelsen Sven Westh indtrådt i udvalget i stedet for kontorchef Hans Kierkegaard. Desuden er Georg Metz blevet afløst af Peter Legård Nielsen, Danske Skønlitterære Forfattere.

Udvalget har afholdt 6 møder.

En væsentlig del af drøftelserne på udvalgets møder har drejet sig om tilvejebringelsen af statistiske oplysninger til en udvidet belysning af bevægelser og tendenser på bogmarkedet efter liberaliseringen. Der har været enighed i udvalget om behovet for indgående oplysning om, hvilke udviklinger bogmarkedet vil tegne i fremtiden. Det blev konstateret, at der ikke fandtes en løbende statistik over udviklinger i bogbranchen, som umiddelbart kunne belyse de forhold, som udvalget skulle behandle.

I udvalgets drøftelser af spørgsmålet om tilvejebringelse af statistisk materiale indgik, at det ville være ønskeligt med løbende kvartalsmæssigt materiale samt årlige oversigter over udviklingen. Der skulle lægges vægt på anonymitet og uafhængighed. Udvalget måtte erkende, at det må anses for urealistisk at etablere en fuldt ud fyldestgørende statistik. Imidlertid ville det være muligt at give et dækkende billede på acceptabelt niveau af udviklingen ved at søge oplysninger i forskellige datakilder. Der var enighed om at søge oplysninger om prisforhold, omsætningen af bøger, salgets fordeling på boghandler og andre forhandlere,

antallet af fastprisudgaver og udgivelser med frie priser m.v. i videst muligt omfang.

På grundlag af drøftelserne i udvalget er der derfor taget følgende initiativer:

- Den danske Forlæggerforening har fra begyndelsen af 2001 indsamlet data til en ny bogstatistik, det såkaldte "Bogbarometer" til belysning af bogsalget i Danmark.
- "Det danske bogmarked", er en analyse udarbejdet for Den danske Boghandlerforening og Den danske Forlæggerforening af IFKA, Institut for Konjunktur-Analyse.
- Udvalget har desuden gennem en bevilling fra Kulturministeriet fået tilvejebragt en bogstatistik udarbejdet af Dansk BiblioteksCenter (DBC) på grundlag af "Dansk bogfortegnelse", der generelt dækker udgivelser af bøger i perioden 1976-2000. Den særlige opgørelse omfatter de registrerede bogudgivelser i Danmark fra "Dansk Bogfortegnelse", som var i boghandelen.

Endvidere arbejder DBC efter opfordring fra udvalget på herefter at udgive kvartalsvise oplysninger for bogstatistikken jævnsides med den fortsatte samlede årlige statistik. Udvalget har bl. a. konstateret, at der ikke er umiddelbar sammenlignelighed mellem bogbranchens tidligere statistiske opgørelser og de nye undersøgelser. Derfor har man bestræbt sig på at etablere et sammenligningsgrundlag, hvor det har kunnet lade sig gøre.

Litteraturrådet har sideløbende iværksat udarbejdelsen af en systematisk kortlægning af tilgængelige informationer om det danske bogmarked, bogproduktion og -distribution. Kortlægningen baserer sig på en beskrivelse af samfundets begreber om og forventninger til litteratur som medium for information og dannelse. Endvidere omfatter projektet en kortlægning af bogmarkedsinformationer og -undersøgelser i andre lande, navnlig de nordiske samt en kortlægning af særligt de nordiske landes litteraturpolitiske initiativer til at afbøde uønskede konsekvenser af frie bogpriser. Projektet ventes færdigt i løbet af 2002.

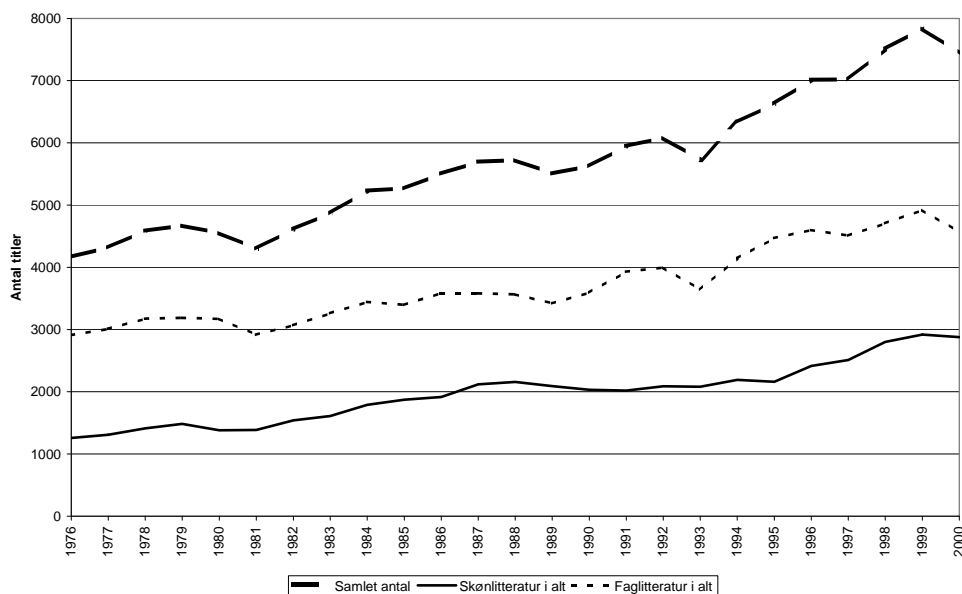
Kapitel 2. Udgivelse af litteratur i Danmark 1976-2000.

I forbindelse med udvalgsarbejdet har Kulturministeriet gennem Dansk BiblioteksCenter (DBC) fået udarbejdet en statistik på grundlag af ”Dansk Bogfortegnelse”, der dækker perioden 1976-2000. I modsætning til den hidtidige publicerede statistik over de registrerede titler i Dansk Bogfortegnelse dækker den nye statistik alene de udgivelser, der var til salg i boghandlerne i perioden. I forbindelse med projektet er det desuden besluttet i DBC at udgive kvartalsmæssige opgørelser fremover, således at der kan opnås hurtigere tilgængelig information om udgivelser på bogmarkedet fordelt på bogkategorier og genrer.

Grafen nedenfor dækker udgivelser af skønlitteratur og faglitteratur og det samlede antal udgivelser i perioden 1976-2000. Skønlitteraturen omfatter udgivne romaner og noveller samt litteraturudvalg, skuespil, digte, humor, tegneserier etc. samt børne- og ungdomslitteratur. Faglitteraturen dækker en lang række forskellige videnskabelige og kulturelle områder.

Nedenstående graf omfatter både førstendgaver og efterfølgende udgaver f. eks. paperbacks eller bogklubudgaver og såvel bøger som småtryk over 16 sider.

Udgivelser af skønlitteratur og faglitteratur i Danmark 1976-2000

Kilde: Dansk BiblioteksCenter. Dansk Bogfortegnelse 1976-2000.

Generelt viser materialet en jævnt fortløbende stigning i antallet af udgivelser af såvel skønlitteratur som faglitteratur i perioden 1976-2000.

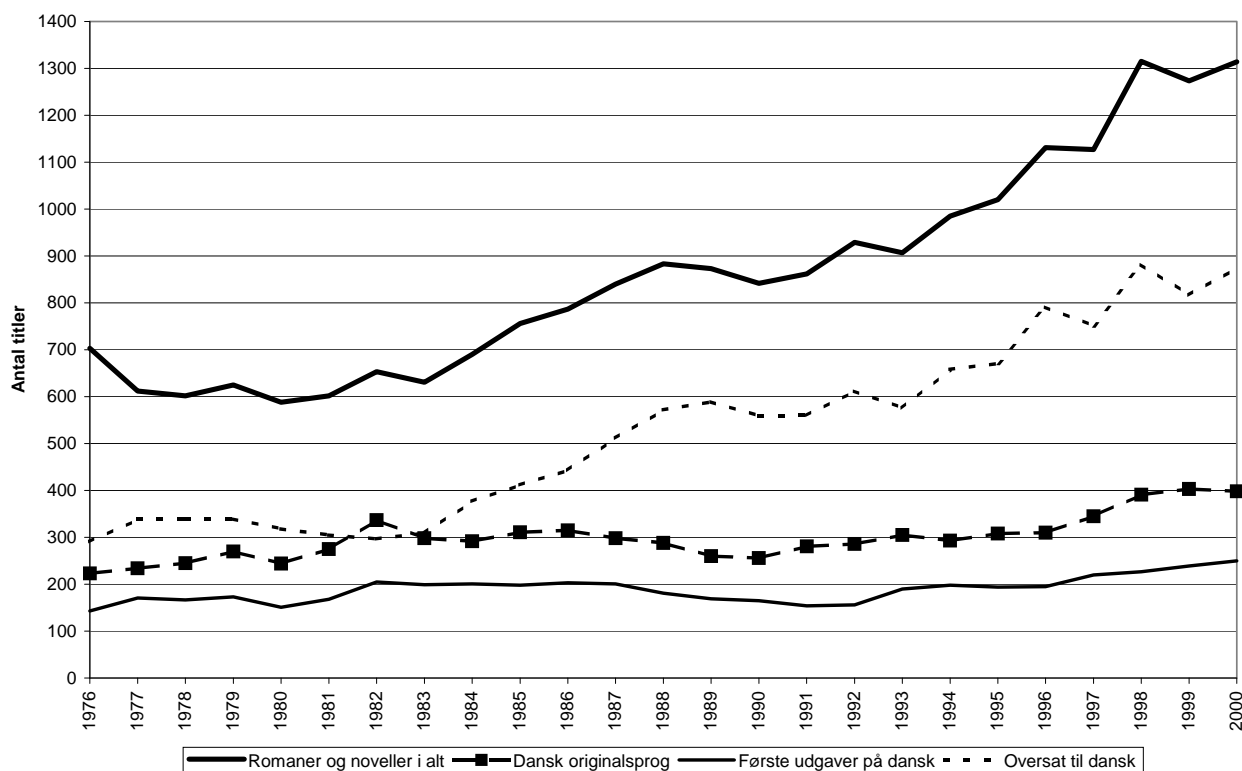
Materialet indeholder ikke oplysning om oplagsstørrelser.

Udgivelse af romaner og noveller

Den af DBC udarbejdede statistik viser en opgørelse af udgivelse af romaner og noveller i perioden 1976-2000.

Nedenstående diagram viser udgivelser på dansk originalsprog. Den omfatter kun udgivelser, som i originalmanuskriptet er skrevet på dansk. Den graf, der viser førstendgaver på dansk omfatter både udgivelser på dansk originalsprog og udgivelser, der er oversat til dansk.

Udgivelser af romaner og noveller 1976-2000.

Kilde: Dansk BiblioteksCenter, Dansk Bogfortegnelse 1976-2000.

Det ses, at der mellem 1976 og 1984 blev udgivet mellem 600 og 700 romaner og noveller om året. Heraf var mellem 300 og 400 oversat til dansk fra fremmede sprog. Udgivelser på dansk originalsprog svingede i perioden mellem 200 og 350. De samlede udgivelser af romaner og noveller steg fortløbende efter 1984 og frem til 2000, hvor antallet nåede ca. 1.300. Der var således tale om en ganske betydelig stigning over perioden efter 1984. Af stigningen tegnede en betydelig del sig for romaner og noveller, der var oversat til dansk, medens udgaver på dansk originalsprog holdt sig nogenlunde uændret indtil 1997/1998, hvor der sker en stigning fra ca. 300 til ca. 400 årlige udgivelser.

Kapitel 3. Bogmarkedet 2001.

I kapitel 2 er vist en statistisk belysning af antallet af udgivne titler. I kapitel 3 vises materiale vedrørende salget af bøger.

Hovedkilden til belysning af den nyeste udvikling i salget af danske bøger er Den Danske Forlæggerforenings nye kvartalsstatistik, Bogbarometret.

A. Bogsalget

Bogbarometeret omfatter ca. 2/3 af den samlede danske forlagsomsætning. Det bygger på den samlede omsætning fra forlag, der går gennem de tre største bogekspeditioner i Danmark: DBK-bogdistribution, Holme Forlagservice og Nordisk Bog Center. Endvidere indgår data fra en række bogklubber, der overvejende selv står for ekspeditionen af bogklubbøger. Der er dog et vist skøn forbundet med antallet af bogklubbinding. Bogbarometret omfatter ikke den 1/3 af bogsalget, der ikke går igennem de nævnte distributionskanaler. Det drejer sig især om forlagenes eget direkte salg til boghandelen, udlandet, supermarkeder, kiosker m.v. samt salg til slutbrugere, herunder f. eks. skoler og bl. a. via eget internetsalg samt salg fra en del forlag, der ikke får ekspederet deres bøger gennem de nævnte bogekspeditioner.

Bogbarometret viser ikke omsætningen i forbrugerpriser, men forlagenes salg, dels netto til boghandlere m. fl., dels brutto gennem bogklubber. Bogbarometret viser derfor ikke det danske bogmarkeds samlede størrelse – som jo også omfatter salget af udenlandske bøger her i landet.

Udviklingen i forlagsomsætningen kan afvige fra bogomsætningen i detailledet. Forskellen skyldes lageropbygning eller lagerreduktion i detailledet eller ændringer i forhandlernes avance.

Bogbarometeret kan betragtes som en meget stor stikprøve af omsætningen på det danske bogmarked. Det er vanskeligt at vurdere, hvor repræsentativ denne stikprøve er, men udvalget finder, at den kan betragtes som en god strømpil for udviklingen.

Omsætningen af bøger i 2000 og 2001.

Bogbarometeret for 2001 viser følgende:

Forlagssalget (netto) målt i kr..

I forhold til 2000 er der sket en stigning i forlagssalget, der registreres i Bogbarometeret målt i kroner i 2001 på 3 %. Den samlede omsætning udgjorde i 2000 1.340,9 (mio. kr.), medens den i 2001 var på 1.376,4 (mio. kr.). Tallene er angivet ekskl. moms. Se nedenstående tabel.

Forlagsomsætning i mill.kr.

	Skønlitteratur		Faglitteratur		Skole- og lærebøger		Børne- og ungdomsbøger		Bogklub		Elektroniske enkeltudgivelser		I alt	
	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000
Salg til boghandel	193,3	196,7	327,5	319,9	242,2	278,9	142,8	152,6	38,9	37,3	7,9	9,9	952,6	995,4
Salg til udlandet	1,5	1,4	9,0	12,2	4,1	2,9	0,6	0,5	0,8	0,7	0,1	0,1	16,1	17,8
Bogklubsalg direkte									316,5	279,9			316,5	279,9
Andet videresalg	27,3	10,5	26,0	10,3	7,0	4,4	29,1	20,7			1,7	2,1	91,1	47,9
I alt	222,1	208,6	362,6	342,3	253,3	286,3	172,5	173,8	356,2	317,9	9,7	12,1	1376,4	1340,9

Kilde: Den Danske Forlæggerforenings Bogbarometer.

Gengivet med tilladelse fra Den Danske Forlæggerforening og Bogmarkedet

Afsætning målt i bind:

Derimod faldt antallet af solgte bind med 5 % fra 20.087.600 (afrundet) i 2000 til 19.192.800 i 2001. Se nedenstående tabel.

Forlagsafsætning i tusinde bind

	Skønlitteratur		Faglitteratur		Skole- og lærebøger		Børne- og ungdomsbøger		Bogklub		Elektroniske enkelt-udgivelser		I alt	
	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000
Salg til boghandel	2738,5	2886,8	3218,8	3408,1	3368,3	4136,9	2642,4	2941,6	534,1	530,3	31,3	85,0	12533,5	13988,8
Salg til udlandet	19,5	18,9	100,4	195,8	50,5	26,0	12,9	10,7	9,7	9,4	0,4	0,7	193,5	261,5
Bogklubsalg direkte									3579,9	3582,4			3579,9	3582,4
Andet videresalg	803,9	416,4	407,7	201,3	89,2	49,0	1574,1	1568,8			11,0	19,5	2885,9	2254,9
I alt	3562,0	3322,2	3726,8	3805,2	3508,0	4211,9	4229,4	4521,0	4123,8	4122,1	42,7	105,2	19192,8	20087,6

Kilde: Den Danske Forlæggerforenings Bogbarometer.

Gengivet med tilladelse fra Den Danske Forlæggerforening og Bogmarkedet

Note: Omsætningen, der er angivet ekskl. moms, omfatter værker der er tildelt ISBN nr.: ISBN nr. tildeles alle bøger og bind af årspublikationer (også i mikroform), der hører hjemme i ”Dansk Bogfortegnelse”. ISBN nr. tildeles også til værker i form af elektronisk lagrede publikationer, tekster i lydform og billedmaterialer f. eks. videoer. M.h.t. videoer medtages i omsætningsbarometret undervisningsvideoer, men ikke musikvideoer og spillefilm. Musik-cd’er falder også uden for omsætningsbarometret.

Procentuelt fordeler den samlede omsætning og afsætning sig som følger:

Forlagssalg i kroner fordelt i procent (1 decimal).

Omsætning mill. kr.

	2000	2001
Boghandel	74,2	69,2
Udland	1,3	1,2
Bogklub	20,9	23,0
Andre	3,6	6,6
Total	100%	100%

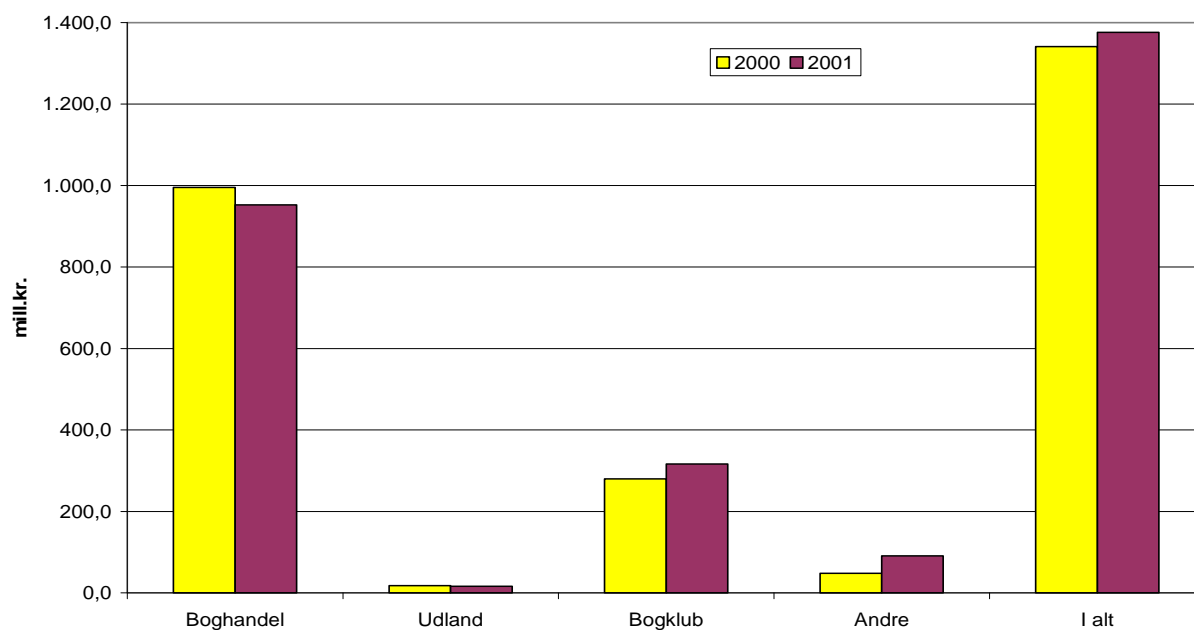
Forlagssalg i bind fordelt på salgskanaler i procent (1 decimal)

	2000	2001
Boghandel	69,7	65,3
Udland	1,3	1,0
Bogklub	17,8	18,7
Andre	11,2	15,0
Total	100%	100%

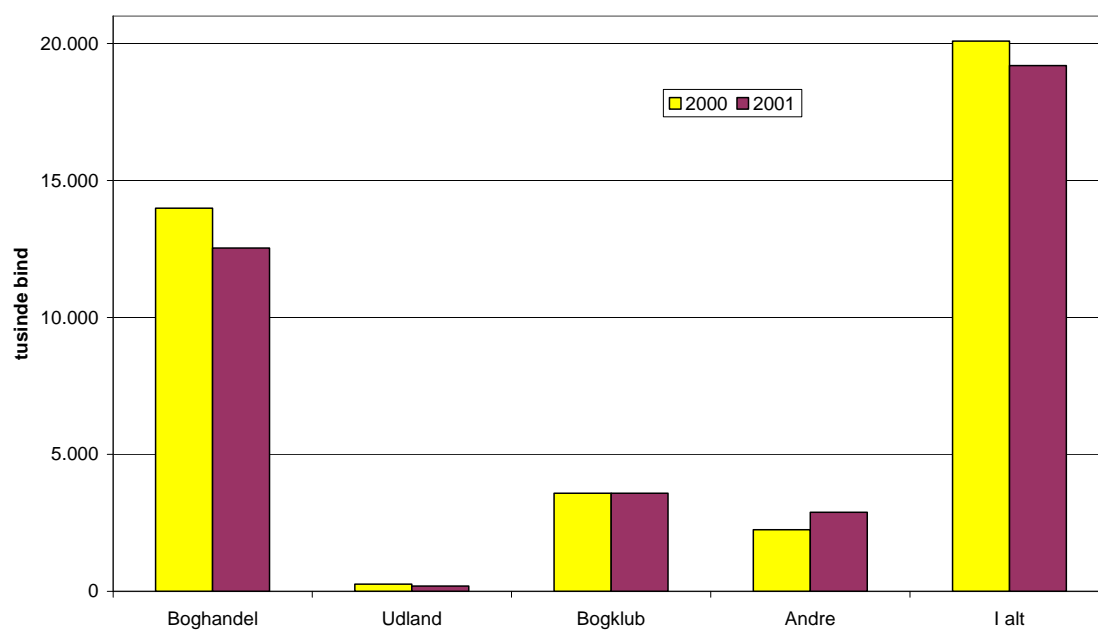
Nedenfor er udviklingen vist grafisk:

Salgskanaler:

Forlagssalg i mill. kr. 2000-2001:

Forlagssalget målt i bind 2000-2001:

Kilde: Den Danske Forlæggerforenings Bogbarometer..

Forlagssalget målt i kr.:

Forlagssalget er i alt steget med 3% fra 2000 til 2001. Salget til boghandlerne er faldet med 4% fra 2000 til 2001, medens det direkte salg fra bogklubber til medlemmerne er steget med ca. 13 %. Salget til andre salgskanaler, d.v.s. supermarkeder og kiosker m.v., er vokset markant med ca. 90 %. Denne stigning skal dog ses i lyset af et meget lavt udgangspunkt i 2000. En del af stigningen kan være udtryk for lageropbygning.

Samlet tegner boghandlerne sig for ca. 70 % af forlagenes salg i 2001, bogklubbernes direkte salg til medlemmer for ca. 23 % og andre salgskanaler for ca. 7 %. Der gøres opmærksom på, at det direkte bogklubsalg er opgjort i detailpriser, medens tallene for boghandlere og supermarkeder er engros-priser. Kunne opgørelsen ske i detailpriser for alle salgskanaler, så ville bogklubbernes andel være mindre, medens andelen for boghandlere og andre salgskanaler ville være større.

Det er nærliggende at antage, at ophævelsen af boghandlereksklusiviteten og frisalgsgrensen er medvirkende til nedgangen i boghandlernes andel af forlagenes omsætning, som i tidligere år udgjorde op til 80 %.

Ændringer i forlagssalget målt i bind fordelt på salgskanaler:

Antallet af solgte bind faldt fra 2000 til 2001 med 5%. Afsætningen til boghandlere faldt med ca. 10 %. For bogklubbernes vedkommende er der ikke konstateret væsentlige ændringer, men andre salgskanaler tegner sig for en stigning på 28 %. Målt i kr. steg salget til andre salgskanaler med 90%. Da afsætningen i antal bind kun stiger med 28% tyder det på, at der gennem andre salgskanaler omsættes noget dyrere bøger i 2001. De billigste bogtyper må dog stadig dominere salget til andre forhandlere, fordi i året 2001 er prisen for en bog solgt til boghandlere gennemsnitlig 140% højere end prisen for en bog solgt til andre forhandlere. Samlet har andre salgskanaler øget deres andel af forlagenes salg målt i antal bind fra 11 % i 2000 til 15 % i 2001.

Antallet af boglader.

Vedrørende antallet af boglader fremgår det af Den Danske Boghandlerfor- enings årsberetning for 2001/2002, at antallet inden for en 10 års periode er gået tilbage med 38 i alt. I 2001 var nettoafgangen 7 boglader, og i 2000 var

den 9 boglader, medens der i perioden fra 1992 til 1999 var netto 22 boglader, der lukkede. Der kan derfor ikke på indeværende tidspunkt udledes noget sikkert om effekten af den stedfundne liberalisering.

Bogtyper

Omsætning målt i kroner.:

Samlet er der sket en stigning i omsætningen af skønlitteratur på 7 %. Hvad angår salget til boghandlerne er der ikke sket ændringer i 2001, medens salget til andre salgskanaler er steget med 161 %. Salget af faglitteratur er steget med 6%. Stigningen i salget til boghandlerne er mindre (3%), men til andre salgskanaler er stigningen 154 %. Det registrerede salg af skole- og lærebøger er faldet med 11%, hvilket hænger sammen med, at forlagenes direkte salg af disse bøger ikke indgår i Bogbarometret. I 2001 har forlagene gennemført en markedsføringskampagne for at få skolerne til at købe skolebøger direkte hos forlagene. Boghandlerne har således købt for 13% mindre skole- og lærebøger. Andre salgskanalers andel af forlagenes forhandlersalg af skole- og lærebøger er vokset fra 2% til 3%. Også for børne- og ungdomslitteratur er der et fald hos boghandlerne på 6 %, hvor der er en stigning på 41 % hos andre salgskanaler. Omsætningen af elektroniske enkeltudgivelser er faldet betydeligt og udgør samlet kun 10 mio. kr. i 2001.

Afsætningsændring målt i bind:

Afsætningen falder fra 2000 til 2001 med 5%, hvilket dækker over meget forskellige udviklinger: Skønlitteratur vokser med 7%, faglitteratur falder med 2%, skole- og lærebøger falder med 17% og børne- og ungdomsbøger falder med 6%. Afsætningen af bogklubbøger er uændret fra 2000 til 2001. Det samlede fald i forlagenes afsætning ifølge Bogbarometret på 900.000 bind ser ud til i meget høj grad at kunne forklares med faldet i afsætningen af skolebøger gennem forhandlere, da gruppen skole- og lærebøger falder med 700.000 bind. Da forlagene i 2001 øgede deres direkte salg af skolebøger, og denne afsætning ikke indgår i bogbarometret, skal den samlede tendens tages med et vist forbehold. Det kan dog aflæses, at afsætningen af skøn- og faglitteratur til boghandelen falder med 5-6%, men til andre forhandlere næsten fordobles. Afsætningen af børne- og ungdomsbøger til boghandelen falder med 10%, medens salget til andre salgskanaler er uændret. Afsætningen af bogklubbøger er ikke ændret i perioden, hvilket gælder såvel for afsætningen direkte til medlemmer som til boghandlere.

Konklusioner:

I den offentliggjorte statistik er det mest markante den forskydning, der er sket i salget til henholdsvis boghandlerne og andre salgskanaler. Der er stadig tale om, at den samlede omsætning er langt størst hos boghandlerne, men ophævelsen af boghandlereksklusiviteten og frisalgsgrænsen har uden tvivl betydet, at supermarkeder og andre detailhandlere erobrer omsætningsandele fra boghandlerne. Salget til boghandlerne er samtidig faldet væsentligt, fordi flere forlag i 2001 er begyndt at sælge skolebøger direkte til skolerne.

For en mere detaljeret fremstilling med grafiske illustrationer henvises til de offentliggjorte oplysninger i "Det Danske Bogmarked" nr. 15 af 8. april 2002.

Den stedfundne liberalisering har ikke vist markante ændringer på bogmarkedet i nyordningens første år.

Der er således ikke konstateret markant store udsving i bogsalget målt i kroner og i antallet af solgte bind i 2000 og 2001.

Det må forventes, at et stigende antal bøger vil blive forhandlet uden for samhandelsreglerne i fremtiden. Det vil sige, at en stadig større andel ikke vil gå gennem den kommercielle handel. Derved vil det blive vanskeligere fremover at belyse statistiske sammenligninger.

B. Udgivelser med faste og frie priser.

Igennem Boghandlernes Informations- og Bestillingssystem (BiBi) kan der nu indhentes oplysning om pristyper på bogmarkedet. Liberaliseringen har medført, at der kan vælges mellem tre pristyper på bogmarkedet: fast pris, cirkapris eller ingen udsalgspris (nettopris).

Nedenstående skema er gengivet fra Den Danske Boghandlerforenings beretning for 2001/2002.

Pristypen på nye bøger under Samhandelsreglerne i BiBi's database.

	Maj 2001		Maj 2002	
Fast pris	2.665	80%	3.382	82%
Ca.pris	221	7%	534	13%
Nettopris	14	0%	69	2%
Uoplyst	449	14%	142	3%
I alt	3.339	100%	4.127	100%

Kilde: Den Danske Boghandlerforenings årsberetning 2001/2002.

I tabellen er medtaget bøger, der er eller vil udkomme i opgørelsesåret (henholdsvis 2001 og 2002) og senere, og som ikke var meldt udsolgt på opgørelsestidspunktet. Bøgerne er alle under samhandelsreglerne.

Af opgørelsen, der udelukkende omhandler pristypen på årets bognyheder fremgår, at andelen af *nye* bøger med fast pris dækker ca. 4/5 af markedet. I år 2000 havde samtlige nye bøger faste priser. Fra maj 2001 - efter at liberaliseringen var gennemført - havde imidlertid 80 % af de nye bøger fast pris. Andelen af bøger uden angivet pristype faldt fra 2001 til 2002 fra 14% til 3%. Det kan være udtryk for et bedre oplyst statistisk grundlag. Der kan således her konstateres en stigning i andelen af bøger uden fast pris inden for den første periode af liberaliseringen, men for langt den overvejende andel af nye bøgers vedkommende er der fortsat tale om faste priser.

Kapitel 4. Nogle analyser af kulturpolitisk relevans.

Den for bogbranchen af Institut for Konjunktur-Analyse udarbejdede analyse for 2001 "Det danske bogmarked" indeholder en række oplysninger om bogkøb, salgskanaler, genrer, medievaner, udlandskøb og læsning af engelsksprogede bøger.

Instituttet gennemfører analysen hvert kvartal. Formålet er at overvåge det danske bogmarked ved at undersøge bogsalgets fordeling på salgskanaler, genrer samt de nærmere vilkår for bogsalget, herunder køb af bøger i Danmark og udlandet. Analysen udføres gennem telefoninterviews med 1.200 personer,

der dækker et repræsentativt udsnit af den danske befolkning i alderen 15 år og derover.

Der har i udvalget været drøftelser vedrørende spørgsmålet om det store antal danskere, der køber og læser udenlandsk, især engelsksproget skøn- og faglitteratur.

Bogkøb

I analysen konstateres det bl. a., at af de af undersøgelsens respondenter, der har købt bøger inden for de seneste 12 måneder, har 95 % foretaget det seneste bogkøb i Danmark

Læsning af udenlandske bøger

Det fremgår, at 24 % af de 1200 respondenter (Danmarks befolkning) har læst en engelsksproget bog inden for de seneste tre måneder.

Kapitel 5. Sammenfatning.

Den stedfundne liberalisering har ikke vist markante ændringer på bogmarkedet i nyordningens første år. Udvalget har under drøftelserne fundet, at det sandsynligste er, at der vil kunne hengå nogle år, før eventuelle virkninger af liberaliseringen vil kunne påvises med statistisk sikkerhed.

Med hensyn til udgivelsen af bøger uden fast pris udgør disse kun en mindre andel, se s. 15. Over 4/5 af årets nyheder udbydes i 2002 fortsat med fast pris.

Bogbarometret viser, at der i forlagenes salg til boghandlerne er sket en tilbagegang i salget af bøger målt i kroner på 4 % fra 2000 til 2001, medens det direkte salg fra bogklubber til medlemmerne er steget med 13 %. Samlet står andre salgskanaler, d.v.s. supermarkeder, andre detailhandlere og kiosker for 8% af forlagenes salg, mens boghandlerne tegner sig for 70 %.

Der er med ophævelsen af boghandler-eksklusiviteten sket en betydelig udvidelse af bogsalgsteder. Det formodes, at der gennem de nye salgsteder overvejende sælges mere populære og også billigere bogtitler.

Antallet af boglader har gennem de sidste 10 år vist en nedadgående tendens. I perioden er antallet faldet med 38 boglader. Der kan ikke på indeværende tidspunkt udledes noget sikkert om effekten af liberaliseringen på dette punkt.

Den samlede omsætning målt i kroner er steget med 3 procent, medens der til gengæld er sket nedgang i antallet af solgte bind på 5 procent. Bag disse tal ligger sandsynligvis en ændring i forholdet mellem de solgte bogtyper, men den kan ikke belyses yderligere med den tilgængelige statistik. Der kan ikke med sikkerhed konstateres en stigning i bogpriserne.

Det er udvalgets opfattelse, at det statistiske grundlag, der nu er tilvejebragt, vil give rimelige muligheder for at følge hovedtendenserne i udviklingen på bogmarkedet i de kommende år, men der er behov for dels at forbedre dataindsamlingen på en række punkter, dels at supplere den løbende statistik med undersøgelser af konkrete delproblemer.

Aktuelt er der behov for følgende konkrete forbedringer af de indsamlede oplysninger om bogmarkedet:

- Salget af bogklubbøger bør kunne genreopdeles
- Det direkte salg fra forlagene bør kunne kortlægges (dog med fortrolig indberetning og kun med offentliggørelse af tal for forlagene undet ét).
- Det bør belyses, hvilken del af bogsælget der flyttes fra boghandlerne til supermarkeder og andre dele af detailhandelen
- Det bør undersøges, om Danmarks Statistiks bogprisindeks er sammenligneligt med forlagsstatistikens prisoplysninger.

Udvalget vil i den kommende tid undersøge, hvordan disse opgaver kan løses.